

ספר

אוצרות המועדים

ביאורים, חידושים ועינויים בתורת המועדים

ונחלק לארבעה ראשיים:

שואליין ודורשין

חידושים וביאורים
בענייני המועד

ענינו של יום

מאמראים לכלול מהות ותוכן
המועד, ועובדת הש"ית שבו

פנינים

ענינים קצרים - ביאורים,
דרוש ואגדה ועניני הדרכה

חידושי סוגיות

עין ופלפול בסוגיות המועד
בש"ס ורמב"ם

מלוקט ומעובד ממשנתו של

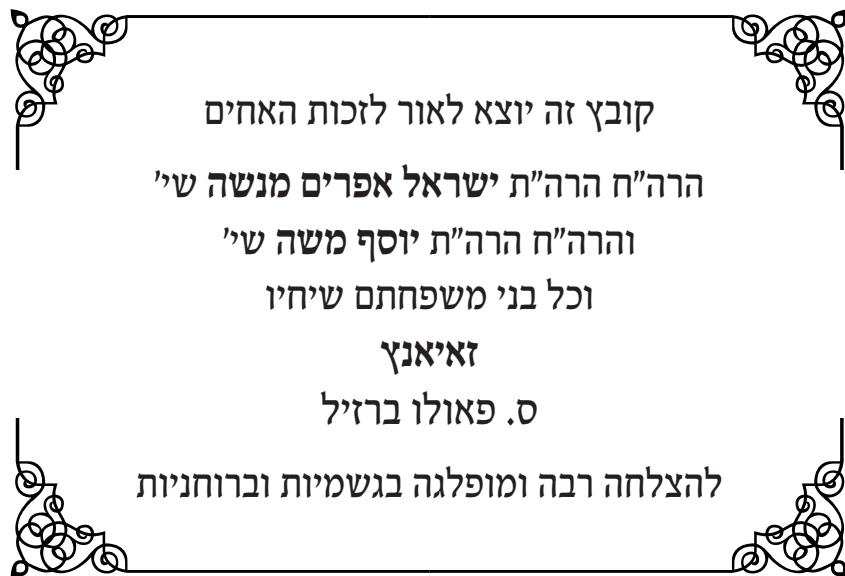
כ"ק אדמו"ר מליאבאויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יום הכיפורים - תפיס

רשימת המקורות

המקורות שננסמו בסימן כזה (*), ערוכים במקורם ע"פ רשימת השומעים, ולא הוגה ע"י רבינו

ענינו של יום

לקוטי שיחות ח"ג ע' 987 ואילך; חכ"ט ע' 521 ואילך; חל"ב ע' 111.

שואلين ודורשין

לקוטי שיחות חי"ז ע' 176 ואילך.

חידושי סוגיות

לקוטי שיחות חכ"ז ע' 124 ואילך.

פנינים

עינונים וביאורים:

מדוע לא ישמשו בגדי לבן לשנה הבאה? – [לקוטי שיחות חכ"ח ע' 224](#).

מהו החטא המינוח "שחתנו לפניך ביצר הרע"? – [תורת מנחם-התועדויות ח"ח ע'](#)

*229

מדוע הותר השימוש בגדי זהב בעבודות שבחוין? – [לקוטי שיחות חכ"ב ע' 92](#).

דרוש ואגדה:

בימים הכהיפורים אין רעשים – [לקוטי שיחות חט"ז ע' 338](#).

תשובה למחירת יום הכהיפורים? – [תורת מנחם-התועדויות תשמ"ג ח"א ע' 87](#).

מדוע רק ביום כהיפרים התפללה עם העברيين? – [לקוטי שיחות חי"ט ע' 303](#).

תורת חיים:

הנשמה דורשת בגדי לבן? – [לקוטי שיחות ח"ב ע' 411](#).

ליכנס בפנים כהן הדiot? – [לקוטי שיחות חכ"ב ע' 95](#).

רוזח גשמיות? בוא אל הקודש! – [לקוטי שיחות ח"ג ע' 992](#).

Machon Or Hachasidus / Head Office
1469 President St. #BSMT Brooklyn, N.Y. 11213
Tel: (718) 534-8673

מכון אור החסידות / סניף אה"ק
ת.ד. 2033 כפר חב"ד 60840
טל': 08-926-2674
likras@likras.org

נדפס באדריכלות
The Print House
538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-6700
סדר ועימוד: Sefer100@gmail.com

ליקנס בפנים ככהן הדיווט

עובדת הכהן-גדול ביום הכהפורים – לפעול כפורה על כל ישראל, הייתה נעשית "בפנים" (בקודש הקדושים), ובבגדי לבן "כהן הדיווט".³
ומכך יש ללמדו הוראה בעבודת האדם את ה':

באמ רוצח האדם לפעול 'טהרה' (בעצמו) ובסובבים אותו, ולהביאם "לפני ה'" – להתקרבות קב"ה, לתורתו ומצוותו – אזי צריך הוא ציריך ליקנס 'בפנים' ולהיות "כהן הדיווט":
פעולות הקירוב (בעצמו) ובאחרים, צריכה להיות לא מצד פניות ונטיות וירוחים' שיהיו לו מכך, אלא אך ורק בכך מלאות רצונו של הקב"ה וכונתו;
ולזאת – צריך 'לפשוט' ולהתנען מן המחשבות אודות רוח של ('בגדי זהב' שהם) "לכבוד ולהתפארת", וליקנס "בפנים" – בפנימיות ובעומק הנפש שלו, אשר בה נרגש רצון ה' והחפץ לקיימו בלא כל נטיות, אזי פועל הוא מתוך הרגשה שהוא 'כהן הדיווט'; וזהו הדרך לפעול כפורה, לא רק בעצמו אף על האخر ואף "بعد כל קהל ישראל".

רוצח גשמיות? בוא אל הקודש

תיק ליציאת הכהן-גדול מקודש הקדושים, היה מתפלל "תפילה קצרה", ותוכנה – בקשה עבר ענייניהם הגשמיים של ישראל, פרנסה בהרחה וכו'.
ולכאורה – הלא כניסה לקודש הקדושים, הייתה באופן הści נעללה והכי מקודש, והוא דבר פלא שתפילה זו אודות ענייניהם הגשמיים של ישראל, הייתה דוקא תיכף לאחר יציאתו מן הקודש?

ויש לבאר, דבזה היא ההוראה – שאצל איש ישראל הרי גם עניינו הגשמיים קשורים אל המקודש ביותר; דבשאר עמי הארץ פרנסתם תלויות בעבודותם והתעסוקות בהם, ואילו אצל ישראל תלויות הפרנסה בקיום התורה ומצוות – "אם בחוקותי תלכו .. ונתחתי גשמייכם בעטם". כי גם עניינו הגשמיים של היהודי באים מאת הקב"ה באופן 'ישיר', ללא תלות בדרכיו הטבע.

ולכן, אל יחשוב אדם שבאים 'יבוא אל הקודש' שעיה נוספת למלוד בה תורה, אזי יחשור מפרנסתו – אלא אדרבה: דוקא 'ביה' זו 'אל הקודש' היא שתביא ל"ברכת ה' היא תעשיר".

פתח דבר

מ תוך שבח והודיה להש"ת, הננו להגיש בפני רבנן ותלמידיהון, קהל לומדי ומחבבי תורה וחסידות, תדף מתוכך ספר "אוצרות המועדדים" – עיונים, ביורים וחידושים במשנת המועדדים – בענייני יום הכהפורים – מלוקטים ממראחבי פרד"ס תורתו של כי"ק אדמור" מלובאוויטש ז"ע.

וזאת למודיע, כי בכדי להביא בפני הלומד תורה סדורה ולהקל על המעיינים, הופקדו חבר מערכת לעורך את הביאורים המובאים בזה, ובאייזהו מקומן הובאו הדברים בשינוי סדר וסגנון מכפי שנאמרו או נכתבו בדברי הרבה. ואף כי הושקעו כוחות רבים בכך לבירר וללבן כל דבר בדבר, למען נוציאו מתחת ידיינו מתקון, הלא "שגייאות מי יבין", וכל הרוצה להחכים, יעין בדברי הרוב כפי שנכתבו במקורו הדברים (נסמננו ברשימת המקורות' בסוף הקונטרס) וימצא טוב, ויכול לעמוד בעצמו על אמרית הדברים.

ויהי רצון שזכות הפצת תורה, ובפרט פנימיות התורה, עליה הובטה מורנו הבуш"ט נ"ע בעלייתו להיכל המשיח ד"לכשיפוצו מעיניותך חוץ" אזי "קatoi מר" – תעמוד לנו לזכות מהריה לביאת משיח צדקהנו, אשר אז "נעלה ונראה ונשתחווה לפני שלוש פעמי רגלו", ונחוג המועדדים "כמצות רצונך" בעלייה לרגל והקרבת הקרבנות, בבית המקדש השלישי, במהרה בימינו Amen.

ברכת התורה

מכון 'אור החסידות'

תוכן העניינים

עבדות יהכ"פ – בלי לשכוח מהגוף!

עמ' ז
הצום ועינוי הגוף עיקר או תפילות ועבודות היום? / מה שייכotta של פרשת נדב ואביהו בא ליום הכהפורים? / ביאור נפלא שני הצדדים שבעבודת יום הכהפורים: עיקר עבודה היום בתתרומות מהענינים הגשמיים, ותכלית עבודה היום בהמשכת הקדשה גם לאחר מכן, בח"י היום – יום של אחריו יום הכהפורים

הקב"ה מטהר את ישראל!

עמ' יג
מה החידוש בדברי רבי עקיבא ש"אביכם שבשמיים" הוא ה"מטהר אתכם"? / מדוע צריך רבי עקיבא להזכיר דבריהם מכתובים ביחסיאל ובירמיה, כמשמעותו בחומר: "לפניהם ה' תטהרו"? / ביאור מחדש בדברי רבי עקיבא, דתאי לחיש ביסודו וסיבת כפרת יום הכהפורים

גדת הכפירה והתשובה דיוהכ"פ

עמ' יט
קידם דלהרמב"ם ע"כ צריך לחלק בין שעיר לכפרת היום / יכricht דלהרמב"ם ב' סוג כפירה איכה / יbaar מהות ב' אופני הכפירה שברמב"ם, כפירה על מעשה האיסור וכפירה על הגברה /insky דאף בהתשובה איכה ב' אופנים אם הוא רק תנאי שלא יהיה אינו שב או דבעינן לתשובה ממש / מישב שי' הרמב"ם בכפרת שער, ועפ"ז יbaar מחלוקת רבינו ורבנן / דין כפרת מבעטים בזמן הבית

יעוניים וביאורים

מדוע לא ישמשו ב'בגדי לבן' לשנה הבאה? ....
מהו החטא המיחוד "שחטנו לפניך ביצר הרע"? ....
מדוע הותר השימוש בגדי זהב בעבודות שבחוץ? ....
כח

דרוש ואגדה

ביום הכהפורים אין 'רעש' ....
לשובה למחורת יום הכהפורים? .... . .
מדוע רק ביוהכ"פ מתרים התפילה עם העבריניים? .... . .
לא

תורת חיים

הנשמה דורשת 'בגדי לבן' .... . .
ליקנס בפנים כהן הדיט .. . .
רוצה גשמיות? בוא אל הקודש .. . .
לא

ענין
של יומ

שואlein
ודורשיין

חידושי
סוגיות

פנינים

תורת חילם

הוראות בעבודת היום

הנשמה דורשת 'בגדי לבן'

"בתונת בר קודש ולבש"

(אחרי טז, ד)

בעבודות היום שבקדש הקדשים היה הכהן-גדול משמש בבגדי לבן, ולא בבגדי זהב.

ולכאורה צריך ביאור:

טעם השימוש (בכל ימות השנה) בבגדי זהב הוא, כי עברו ענייני קדושה צריך לנצל את הדברים הטובים והיפים ביותר. וכך, דרוש טעם בכך שדוקא בעת הכנסתה לקודש הקדשים, המקום המקודש ביותר, "פושט בגדים זהב ולובש בגדים לבן"?

ויש לומר הביאור בזה בעבודת האדם לكونו:

מי שיש ברשותו "זהב", אינו יכול לטעון דברצונו להתחסך ב"בגדי לבן", לעסוק רק בענייני תורה ותפילה, ובזה לצאת ידי חובתו; דהרי "לא נברא זהב אלא בשכיב בית המקדש"² – וכיון שיש ברשותו זהב, הרי הוא צריך "לבוש בגדים זהב" ולהשתמש בזה בעבודת השיע"ת, בנחתת צדקה כדבעי.

אולם בעת שהמדובר הוא אודות ענייני "קדש הקדשים" שבתוכן כל אחד ואחד – העסק בענייני הנשמה, תורה ותפלה – שם אין מקום ל"בגדי זהב", ובבעל הזהב והמן אינו יכול לצאת ידי חובתו בבדיקה שנוטן, אלא – צריך לעבד ה' ב"בגדי לבן", עניינים רוחניים הנקיים ומופשטים מגשמיות וחומריות.

(2) ראה ב"ד פט"ז, ב.

1) ראה מורה נבוכים ח"ג פמ"ה.

שגם בעת שנאחדו אותם עימנו יישארו כ"עבריינים" – הרי במשך כל השנה, אין אפשרי לעשותות עימיהם "אגודה אחת";

רק ביום הcipורים – בו מותגלית אצל כל אחד מישראל (גם מי שהוא "עבריין" עדיין) עצם נשמו – ומצד עצמו נשמהם (אשר בה אין פוגם החטא, ונזרת היא תמיד מאוחדת ודבוקה בו ית¹⁰) הרי כל ישראל מאוחדים באופן שווה, וכולם הם כמציאות אחת – לכן, או דוקא אפשרי לאחד אף את ה"עבריינים" עם כל ישראל כ"אגודה אחת".

ומרמזו זה בטעם הנזכר לעיל "שהרי חלבנה ריחה רעה ומאה הכתוב עם סמני הקטורת" – דהיינו הקטורת היא העבודה העיקרית דיווים הcipורים, וצריכה להיות "דקה מן הדקה" – שזה רמז לבחינת "דקה מן הדקה" (הנקודה הפנימית ביותר) שבנשמה, המתגלית ביום זה; ובעבודת קטורת זו – אפשר לצרף את ה"חלבנה", ולהתפלל אף עם העבריינים.

עלילבר של ליום

למהות ותוכן המועד

"שבת שבתון הוא לכמ"

עבודת יהכ"פ – בלי לשכוח מהגור!

אם עניין התענית הוא כדי שיתנתך האדם מענייני הגוף ויתעסק רק בעבודה רוחנית, מדוע הצום הוא עיקר יותר מתפלילות ועובדות היום? / מה הקשר בין פרשת נדב ואביהו, שני בני אהרן שהקריבו אש זרה לפני ה' וימתו, ליום הcipורים? / בספרים נתבאר הרבה אודות גודל מעלתם ודבקותם של בני אהרן. מדוע אפוא הזיהירה התורה שלא נלך בדרכם לדבוק בה' בהתרומות מהגוף הגשמי עד כלות הנפש ממש?

ביאור נפלא בשני הצדדים שבעבודת יום הcipורים: עיקר עבודה היום בהתרומות מהענינים הגשיים, ותכלית עבודה היום בהמשכת הקדושה גם לאחר מכן, בחיי היום-יום של אחורי יום הcipורים

וּמְהִלְלָה בְּשַׁנְיֵי הַצְדִּידִים שְׁבָעָבוֹדִת יוֹם הַכִּפּוּרִים: עִקָּר עֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּתִרְוּמֹת מִהְעַנִּינִים הַגְּשִׁים, וְתִּכְלִית עֲבוֹדַת הַיּוֹם בְּהַמְשִׁכָּת הַקְדּוֹשָׁה גַּם לְאַחֲרֵי מִן, בְּחֵי הַיּוֹם-יּוֹם הַכִּפּוּרִים

וּמְהִלְלָה בְּשַׁנְיֵי הַקְדּוֹשָׁה, הַיּוֹם הַמִּקְדָּשׁ בַּיּוֹתֶר מִכָּל יְמֹת הַשָּׁנָה, וְכָמוֹבָא בְּגָמְרָא¹ "וְלֹקְדּוֹשׁ ה' מִכּוּבָד² זה יוֹם הַכִּפּוּרִים". וְקֹדְשָׁה זו שביום הcipורים מעלה ויתרונו יש בה אף על קדושת כל שבתות ומועדיו השנה, כפי שמשמעותם מכך שבלשונו הכתוב נקרא יוֹם הcipורים – "שבת שבתון"³, השבת של כל השבתות.

קדושה זו באה לידי ביטוי גם בעבודת היום אצל כל אחד מישראל, בשונה משבתו ומועדים אשר מצוה לענוג באכילה ושתיה, הנה ביום הcipורים נדמים ישראל למלאכי הרשות⁴ – דהיינו יוֹם צום ותענית, בו האדם מתרום ומתחילה מעל כל עניינו החומריים, ואין עסקו בזה היום אלא ההתקרכות והדיביקות בהשיות.

אמנם, לפי זה ניתן היה לחשב, שביום קדוש זה על האדם לשכוח לגמרי מענייני גופו וענייני עולם הזה הגשמי, דמה לו בזמן נעללה זה, בעת קרבתו לפני ה', למחשבות אודות ענייני עולם הזה הנחותים;

(10) ראה תניא ספכ"ד.

(3) אחרי טז, לא. אמרו בג, לב.

(4) ראה רמ"א או"ח סתר"י ס"ד.

(1) שבת קיט, א.

(2) ישעי' נח, יג.

אך האמת היא, שגם בעת הרגשת רוממות וקדושה עצומה זו, אל לו לאדם לשכוח מעניינו הגשמיים, ובאשר הוא מתעללה ומתרומם עד למאוד בעבודת יום הכהיפורים, עליו לזכור ולידע ש��ילת הכל היא עבודת ה' בחיה הימים-יום, שעבודה זו אין עניינה הפרישות מהי הגוף, כי אם להיפך – שבחיותו אדם גשמי בעל צרכיהם גשמיים, אז דוקא ביכולתו לקיים את התורה והמצוות בשלימות, כפי שיתבראր لكمן.

חטא בני אהרן – "בקרבתם לפני ה'"

ויתברר זה בהקדם תוספת טעם והסבירה בקריאת התורה שקבעו חז"ל לקרוא ביום הכהיפורים, בפרשת אחרי מוות – דאף שטעם הקရיה בפרשה זו הוא "לפי שבתוכו עבדות היום"⁶. אמן, יש לעיין בשיקות התחלה הקရיה – "אחרי מוות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה'", לתוךן היום דיוום הכהיפורים ועובדותנו.

דנה, בעניין חטא בני אהרן נתבאר במקומות אחרים, שהלילה לומר שהיה בידיהם חטא ועוזן כפשוטו. כפי שמשמע גם מדברי משה רבינו לאהרן הכהן בשיקות למיתתם: "הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש"⁷, "ירוד התייחס שיתකש הבית במזודעיו של מקום, והיתה סבור או כי או בך, עכשו אני רואה שהם גדולים ממני ומך"⁸ – וזה פשוט שלא יטהה בהם משה להחשים גדולים ממננו ומאהרן, ושבהם נתקיים העניין ד"בקרובי אקדש", והם אינם אלא חוטאים לה'.

ונתבאר בזה, אשר אדרבה – עניין גדול היה בכניסתם של בני אהרן אל הקודש, והוא שבאו להקטיר קטרות מתוך דיבוקות נפלאה בהשיות, שהיו מתעללים ומתרוממים בדיבוקות בה' עד שבאו לכלות הנפש ממש מרוב תשוקתם לידבק בשכינה⁹.

וכך יש לפרש את זה שיצאה אש מלפני ה' ואכלתם חיים, שלא היה בזה ממשום עונש על חטאם, כי אם שבזו הגיעו לתוכית הדבקות בה', בחינת כלות הנפש ויציאה מן הגוף לידבק בשכינה זומחה גם שעלה-פי פשטוטו של עניין, לא נצטו עדין שלא להתקרב אל הקודש (דצויו זה נתחדש רק לאחר מיתתם), ומובן אם כן שלא היה בידיהם חטא ועוזן בה'.

אלא שאעפ"כ, לא הייתה ביאתם זו אל הקודש רצואה, דלכן נצטוינו והוזהרנו שלא לנוהג כבני אהרן; והדבר צריך ביאור, דכיון שגדלה מעלהם בעניין זה גופו, מדווע זהירה תורה שלא נלך בדרכם לדבוק בה' בהתרומות מהגוף הגוף עד כלות הנפש?

והביאור בזה, דאף שגבאה מעלה עובודתם עד למאוד, הנה הכללית המטרה לשמה בראש הקב"ה את העולם היא, שיקימו ישראל את המצוות בהיותם מלבושים בגוף בעולם הזה הגשמי, ורק עבודה זו של קיום התורה והמצוות כפי שהם בגשמיota, היא המשלימה את

תורת מנחם-התווועדיות חול"ט ע' 395 ואילך.

(8) שמיini, ג.

(9) ויקרא רבה פ"יב, ב.

(10) ראה אה"ח שם.

(5) טושו"ע סי' תרכא.

(6) לשון הבית יוסף שם.

(7) על יסוד דברי האות"ח הק' ורש פר' אחריו.

ראה ברוכחה לקוטי שיחות חלק לב ע' 98 ואילך.

תשובה למחירת יום הכהיפורים?

בדברי קדשו של כ"ק אדרמו"ר מוהריי"ץ מליבוואויטש נ"ע, מביא: פעם למחירת יום הכהיפורים נכנסתי אל הור כ"ק הרה"ק [אביו, כ"ק אדרמו"ר מוהרש"ב נ"ע] ואשאלאו אותו: ומה עתה? ויענני: עתה בייחוד צריך לעשות תשובה (אייצטער ערשת ארף מען תשובה טאן").

ולכאורה דרוש ביאור בזה – מה עניין תשובה לכאן, לאחרי שכבר נתכפרו כל החטאיהם ביום הכהיפורים?

ויש לבאר:

בעת שמתעללה האדם לדרגה נעלית יותר, צריך הוא לעבדות תשובה מחודשת. כי ישנים עניינים שלגבי מצבו הקודם לא נחשבו אמנים כחטא וחיטרון, אבל לגבי עליוי דרגתו עתה, נשחבים הם לחיסרון וחטא, וצריך לתשובה על כך⁹.

[דוגמה לדבר – תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדו חייב מיתה]⁹: קודם שהגיע לדרגת "תלמיד חכם" לא היה רכב זה בגין חסרון אצלו כלל, אך לאחרי שהגיע לדרגת "תלמיד חכם" – נעשה זה לחיסרון, ושוב אינו יכול להלך עם בגד זה.

ועל"ז מובן בעניינו – למשך גודל עליוי מעמדו ומצבו של כל יהודי ביום הכהיפורים, נדרשת מלחירת יום הכהיפורים עבודה תשובה נעלית יותר – גם ביחס לעניינים כאלו שלגבי מעמדו ומצבו הקודם לא נחשבו לחטא כלל. לכן – עתה בייחוד צריך לעשות תשובה.

מדוע רק ביו"כ פתיריהם התפילה עם העבריניים?

"ליל יום הכהיפורים .. פתיריהם לכל העבריניים .. כדי שנוכל להתפלל עליהם באגודה אחת. שאמרו חכמים כל תענית ציבור שאין בה מפשעי ישראל אין תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאיה הכתוב עם סמני הקטרות"⁹.

וצריך להבין: כיוון שעניין צירוף העבריניים אמרו אודות "כל תענית ציבור שאין בה מפשעי ישראל" – מי טעם עבדין hei ביום הכהיפורים בלבד ולא בשאר תעניות?

ויש לבאר, על-פי פנימיות הדברים:

הלשון "אגודה אחת" מורה, שההთאחדות עם ה"עבריניים" היא באופן נעללה ביותר, עד שנחשבים הם כדבר אחד מוחדר עם כל ישראל. וכך, כיוון שהמדובר כאן בא"עבריניים",

(6) ראה כתירות כה, א (במשנה) אודות בבא בן בוטא, ש"היה מתנדב אשם תליין בכל יום חמוץ מאחר יום הכהיפורים יום אחד".

(7) ראה עד"ז תניא פ"כ"ט (לו, ב).

(8) שבת קיד, א.

(9) שו"ע רבינו הוזקן (מטושו"ע) ר"ס תרייט.

דרוש ואגדה

ביום הכהיפורים אין רעש'

בכל השנה כולה, נשכNESS הכהן-גדול לקודש, היה לבוש במעיל שבשוליו היו פעמוניים, כדי שייהי "ונשמע קולו בבאו אל הקודש"¹. משא"כ ביום הכהיפורים, נשכNESS הכהן-גדול לקודש הקדשים בגדי לבן, שלא היו בהם פעמוניים.²

ויש לעין בזה – דהיינו שבכל השנה "ונשמע קולו" הוא תנאי עיקרי ועיקר בכניסתו לקודש ("ונשמע קולו בבאו אל הקודש... ולא ימות") –מאי טמא ביום הכהיפורים אין צורך להה?

ויש לבאר – בדרכן הדורושים:

מבואר בתורת החסידות³, בכך שבדרך כלל, עבדות ה' היא באופן ד"ל לא ברעש ה"י⁴, הנה מכל מקום, עבדות בעלי תשובה היא ברעש. כי כיוון שהורה הוא מן הרע – מקום המות והטומאה, לכן עבדותו היא ברעש, וכדוגמת הבורה מסכנה, שבורה הוא בזעקה ובΚΟΛΟ. ועל-פי זה יש לבאר, דמה שכניסת הכהן-גדול אל הקודש (בכל השנה) היא באופן ד"ונשמע קולו", הרי זה מפני נשכNESS הוא כשלוחם של כל ישראל, גם אלו שהם בדרגות נמוכות – ולכן ציריך שייהי "ונשמע קולו בבאו הקודש" להראות שגם שעבודתם ברעש גדול – הבורי תשובה, נשכNESS עמו.

אך וזה בכל השנה כולה, נשכNESS מקום לחטאיהם ועוונונם, ר"ל, ראוי יש כאלו שעבודתם היא ברעש, בברירה מן הרע. אולם ביום הכהיפורים, שבו מתגלית בכל אחד מישראל עצם עצמו נשטתו, שבאה אין פגם לחטאיהם ועוונונם כלל וכלל – אזי נשכNESS הכהן-גדול אל הקודש ללא רעש, כי אז עומדים כל בני ישראל בתכלית הביטול לקב"ה – "ב科尔 דממה דקה".

ותרו"י שם.

(3) ספר המתארים תרצ"ט עמ' 2 ואילך, ובכ"מ.

(4) מלכים א' יט, יא.

(5) כמורוז בכך שהפעמוניים היו בשווילי המעיל.

(1) תרומה כח, לה.

(2) אבל בעיר מרשה"י יומא (מד, סע"ב)

רביהוכ"פ הייתה "טבעת .. שמקשש ומשמע קול
משמעותו ונשמע קולו בבאו וגוו". וראה ר'ח, Tosf.

תכלית כוונה בראית העולם. כאמור במדרשי¹¹, אשר תכלית בראית כל העולמות היא מה ש"נתאה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחוםים", היינו – בעולם הזה הגוף והחומר דוקא. ולכן זההירה תורה שלא לנוהג בני אהרן שהתרוממו בדרכיהם עד כלות הנפש מהגוף, כיוון שעלה האדם לכוזן כל התעלות ובדיקות אלה יבוא בעבודתו, להמשכת הקדושה בחיה הימים, בקיום המצוות באמצעות הגוף הגוף.

ועל-פי הדרמה זו בביור עניין כניסה בני אהרן אל הקודש, והאזורה שלא לנוהג כמותם בדרך הפנימיות – מבואר היטב טעם תחילת קריית התורה ביום הכהיפורים בפרשת בני אהרן, שבזה רצוי חז"ל למדנו מוסר השכל והוראה מיוחדת: אשר גם בעת ההתעלות של היום המקודש ביתר, בו כל מישראל אין מגמו אלא לדבק בה' בני אהרן – הנה על האדם לזכור אשר התכלית והמטרה של התעלות נשגה זו, היא 'להביא' את קדושת יום הכהיפורים ממשך כל ימות השנה, לקיום התורה ומצוות בGESMOOT בדים.

"לך אכול בשמחה לחמן" – תיכף לאחרי יום הכהיפורים

ומצינו אף לתוך עניין זה בפרט עבודת הכהן-גדול ביום הכהיפורים:

דרנה, סיום עבודת יום הכהיפורים היה, ביציאת הכהן-גדול מביתו – ד"מליין אותו עד ביתו, ביום טוב היה עושה לאוהבו בשעה שיצא בשלום מן הקודש"¹².

[ועניין זה הוא חלק ופרט בעבודת היום – כמו כן שהביאו הרמב"ם בספרו היד¹³ כחלק מסדר כל המעשים שבאים זה – דהיינו אין עניינו דהרבנן"ם להביא סתם סיפורים בדברים, אלא דבריו הם "הלכות הלכות"¹⁴].

ועל-פי פנימיות הדברים יש לפרש גם עניין זה על-פי היסוד הנזכר, שבעת עבודת ה' שבחיי הימים, קיום התורה ומצוות יש לזכור אודות עבודת ה' שבחיי הימים, קיום התורה ומצוות בGESMOOT העולם;

דיש לומר, דזה שיציאת הכהן-גדול מביתו ועריכת הסעודה לאוהבו מהווים חלק מידיini בעבודת היום, מלמד, שעל אף שעבודת הכהן-גדול ביום הכהיפורים הייתה בתכלית הפרישות והקדושה, הנה התכלית בזה אינה הפרישות וההבדלה מענייני העולם בלבד, כי אם בהכרה

(11) תנומה שמות טז. ראה הביאור בזה בארכואה בארכואה בלקוטי שיחות חל"ד עמ' 106, שנראה למלוד כן בדעת הרמב"ם גם מחמת כמה שינויים בשינה בלשונו מלשון המשנה. ואcum"ל.

(12) משנה יומא פ"ז מ"ד.

(13) כלות עבודת יום הכהיפורים סוף פ"ד. וראה

להמשיך הקדושה גם לזמן לאחר היציאה מן הקודש, לזמן שהולך לבתו. דלכן היציאה לבתו בשלום ועריכת הסעודה נחשבים לחיל בלחין נפרד מעבודת היום הקדוש. ועל דרך זה יש ללמד בעבודת יום הכיפורים אצל כל אחד ואחד מישראל – שצרכיהם לידע שעיקר העבודה אינה הפרישה והקדושה של יום הכיפורים בלבד, אלא בעבודת ה' בחיי היום-יום, קיום התורה ומצוות גשמיות.

ויש לבאר, שהזהו תוקן המובא בהלכה¹⁰ אשר במוציאי יום הכיפורים יש לעורוך סעודה, ובת قول יוצאת ואומרת "לך אוכל בשמחה לחמן"! – שבזה מודגשת העניין האמור, אשר תכילת ושלימות העבודה היום היא בהמשכת הקדושה גם בעניינו הגשמיים של האדם, דלכן,_ticks לאחרי יום הכיפורים אומרם לו "לך אוכל בשמחה לחמן"!

מהו העיקרי – הדביקות בשכינה או עינוי הגוף?

מה מבואר עד עתה נמצאנו למדים ב' הדgesות וצדדים שונים בעבודת יום הכיפורים: מהד גיסא – עיקר עבודה היום הוא ההתרומותמן העניינים הגשיים, והדביקות בה' בעבודה רוחנית מתוך צום וחנינה. אך מאידך – על האדם להעמיד בזיכרונו, אשר תכלית ומטרת העבודה היום היא להמשיך את הקדושה גם לאחר מכן, בחיי היום-יום שלאחרי יום הכיפורים.

ובהשקפה ראשונה ניתן היה לחשב שב' עניינים אלו הינם שונים ונפרדים זה מזה – שהרי עבודה היום מצד עצמה היא עבודה של ההתרומותמן העניינים הגשיים ואין לה קשר עם עינוי הגוף הגשמי כלל, ורק שעת זאת, ישנה אזהרה שלא לשכוה מעבודת ה' של כל ימות השנה – שהיא נעשית בהיות האדם בגוף גשמי, ומתקיימת עם עניינים גשיים.

אולם בהתבוננות מעמיקה יותר, נראה לומר – שעניין היציאה מן הקודש, וההוראה שלא לנוהג כבני אהרן (העבודה עם הגוף ועניינו), חזין לה אף בעבודת היום עצמו, שמודגשיה השיכוך לגשמי הגוף והעבודה עמו.

דהנה, בעניין הצום והתענית יש להתבונן ולראות לא את ההתנקות מן עוניינו גשמי הגוף וההתקשרות בעניינים רוחניים בלבד, כי אם להיפך – שהיא עבודה השיכת לגוף עצמו, שהצום והתענית באים למדנו עיקר גדול בחיי הגוף של כל איש ישראל.

עניין זה ביכולתנו ללמידה מן ההדגשה העיקרית שישנה ביום הכיפורים על הצום והתענית:

דהנה, עצם העבודה שנקבעה תענית ביום הכיפורים, מובנת היא ביותר – דהיינו (כמובואר לעיל) על-ידי התענית מתנתק האדם מצרכי הגוף וביכולתו להשקייע עצמו בעבודת הנשמה, לדבוק בה' כמלacci הרשת.

זהobar ששימש למעשה העגל, אין יכול לשמש "סניגור" בכפרת יום הכיפורים. וצריך להבין – מי טעם הוא דין זה רק בעבודות היום הנעשות פנימה? הלא פעולה הכפירה ביום הכיפורים היא גם על-ידי העבודות הנעשות בחוץ, וכייזמש בהם ה'קטיגור' סניגור?!?

הביקורת בזה:

פתיחה פרשת עבודה הכהן-גדול ביום הכיפורים, היא בפסוק⁸ "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר גו". ויש לבאר, דבכך מודגשת – שעיקר פועלות הכפורה ביום זה, אינה מצד פרטיה העבודות והקרבות הנעשים בו, אלא – בכנסיית הכהן-גדול לדורש הקדשים ("יבוא אהרן אל הקודש"), שהיא העבודה המיחודה והמוחדרת דיים זה; אלא שכדי שתהיה הכנסיה לדורש הקדשים כראוי – צריך הכהן לקרבנות ועבודות מסוימים, ש"בזאת – יבוא אהרן".

ובזה מבואר מדוע בעבודות הנעשות בחוץ שימוש הכהן בגדי זהב – כי הזירות המיחודה מן החשש ד" אין קטיגור נעשה סניגור", היא דוקא בעבודה המיחודה הפעלת את הכפירה ביום הכיפורים¹⁰ – כניסה הכהן לדורש הקדשים.

ולהעיר, שבסדר הכתובים – בא הפסוק "כתנות בד קודש ילבש" (מן לומדים שלא ילبس הכהן בגדי זהב),_ticks לאחרי הכתוב ד"בזאת יבוא אהרן" [אף שהיה ראוי לכתחבו, לכוארה, בראש כל עבודות היום או בסיום, ולא באמצעות פירות העבודות] – בכדי להציג, שהחשש בלבישת הבגדים בא בהמשך ובשיאcot ל"בזאת יבוא אהרן", כנ"ל].

8) אחרי זו, ג.

(9) להעיר מיום א, ג: بما הוכיח אהרן לבוא אל הקודש בפרק כו.

(10) דהיינו לא חישין להז בעבודות שעניין כפירה שבסמך השנה. כי דוקא בשיאcot ליום הכיפורים (שכל עניינו הוא "כיפורים"), צריך להזכיר מיחודה כו'.

וכיוון שתת הכוח לעובdot התשובה מתקבלים ישראלי מעבודת הכהן-גadol ביום הכיפורים, הרי גם עבודתו היא באופן כזה: כניסה הכהן-גadol ל קודש הקודשים, המקומ מקודש ביתר – אינה פועלת אצלך רק עלית מדרגה, אלא פועלת התאחדות גמורה במצוות, וככיבול אין אותו הכהן-גadol שנכנס אשתקדך לפני ולפנים.

וזוהי ההסברת הפנימית בכך שאין הכהן-גadol נכנס לפני ולפנים באותו הבגדים שלבש אשתקד – כי מה שהוא נעשה למציאות חדשה, צריך להתבטא גם בלבושו – שצרכיהם להיות בגדים חדשים, לא אותם השיכים לעבודת השנה שעברת.

מהו החטא המינוח "שחתנו לפניו ביצר הרע"?

"על חטא שחתנו לפניו ביצר הרע"

(נוסח היהודי)

אודות נוסח זה ידועה הקושיא⁴: הלא כל החטאיהם שפרטם ב"על חטא" הינם על-ידי היצר הרע, ומהו החטא המינוח עליו אומרים "על חטא שחתנו לפניו ביצר הרע"?

ויש לבאר:

אמרו רוז"ל⁵ "בראתי יציר הרע בראתי לו תורה תבלין". ויש לדיביך – שדיימו את התורה ל"תבלין" דוקא, שעוניו להטיב ולתקן המאל. כלומר: פועלות התורה (ה"תבלין") ביצר הרע – אינה לכלותו ולאבדו, אלא לתקנו, לברו וlolצכו. דלא זו בלבד שלא יהיה מונע לעבודת ה', אלא אדרבה – גם הוא יעבד את ה'. וכמما אמר רוז"ל⁶: "(ואהבת גו)" בכל לבך – בשני יציריך", דוגם היצר הרע יאהב את ה'.

וזהו "על חטא שחתנו לפניו ביצר הרע" – שלא עסכנו בבירורו ותיקונו; כי אף שאת שאר החטאיהם אפשר שמנענו באמצעות איבוד ו'שבירת' היצר, צרכיהם אנו עדין להתווות על שלא בירנו ותיקנו את היצר הרע עצמו להפכו לטוב.

מדוע הותר השימוש בגדי זהב בעבודות שבחווץ?

בעבודות יום הכיפורים הנעשות "בפניהם" (בקודש הקודשים), שימוש הכהן-גadol בגדי לבן ולא בגדי הרגילים – בגדי זהב. והטעם לכך – כיוון ש"אין קטיגור נעשה סניגור":

(4) ברכות נד, א (במשנה).

(5) קידושין ל, ב.

(6) ראה של"ה סח, סע"א.

אמנם, לפועל רואים אנו – שהחשיבות גדרלה היא יותר מאשר (אמצעי המאפשר את) העבודה הרוחנית של יום הכיפורים, שהרי מי שהחטעה עצמה גורמת לו לחילוץ הגוף עד כדי כך שאינו יכול להתפלל ולהתעסק בעבודת היום, פטרינן ליה מתפללות ועובדת היום בכדי שיוכל להמשיך ולהתענות, ולא להיפך.

לפועל רואים אנו –
שהחשיבות גדרלה יודר מאשר
העבודה הרוחנית של
יום הכיפורים, שהרי מי
שהחטעה עצמה גורמת
לו ללחישות הגוף עד כדי
כך שאינו יוכל להתפלל
וליהתעסק בעבודת היום,
פטרינן ליה מתפללות
ועבודת היום בכדי שיוכל
להמשיך ולהתענות, ולא
להיפך

והדבר צריך עין – דהיינו אם עניין החטעה והצום הוא רק בכדי שתנתנק האדם מענייני וצרבי הגוף ויתעסק רק בעבודה רוחנית, היה מן הראוי שאדם הנמצא במצב שאין כוחו לצום ולהתענות בד בבד עם התפילה והתקרכות לה, יותר לערוך עסקה קלה, על מנת שישבו אליו כוחתו, ואז יוכל להמשיך בעבודתו בכוחות מחודשים;

דהרי באם העיקר היא העבודה הרוחנית, הנה באם יטעם מעט וישיב את נפשו במأكل ומשקה, יכול לעבוד את ה' ביתר שאת ולשכוח מגופו, ועתים דוקא החטעה היא המזכרת לו לאדם את קיום הגוף וצרכיו.

ומכך שהדין הוא שהצום והחטעה חשובים עד כדי כך, שידחו את התפילה והעבודה הרוחנית אצל מי שאין ביכולתו לקיים שנייהם, מכאן ראייה והוכחה – שהעיקר הוא החטעה הקשורה עם הגוף הגשמי; ומה שישנה הדגשה כה עיקרית על הצום והחטעה, מלמדנו שאין הצום והחטעה רק תנאי הגורם שיוכל האדם לשכוח מענייני הגוף, כי אם להיפך – שהצום והחטעה עניינים להמשיך קדושה מיוחדת בגוף עצמו, כדלקמן.

בגוף הגשמי יורגן שהrhoחניות היא העיקר

הביאור בוזה:

התរומות וקדושה אמיתית אין פירושם – שכחה מענייני הגוף והתפקידים אך ורק בענייני הנשמה, כי אם להיפך – המשכת קדושה לענייני הגוף והעולם עצמו, לגלוות בהם עצם קדישה, על ידי שיעבדו בכוחם את הקב"ה; דבעת שמקימים איזו מצווה באמצעות הגוף הגשמי, הרי באותה שעה מתעללה ומתרoomם הגוף הגשמי ונמשכת בו קדושה, ועוד"ז גם העניינים הגשיים המשיעים לקיים המצווה.

דאף שהעניינים הגשיים מצד עצמם נראה שהם מוציאות נפרדת מקדושת הש"ת, הנה על ידי השימוש בהם לקדושה, שמקימים בכוחם תורה ומצוות, מתעלמים ומתרוממים עניינים

אלן, עד שבhem עצם ניכרת האמת שהם אינם אלא כלי לעבודת ה' הרוחנית, לקיום התורה והמצוות.

וכן הוא בגוף האדם, אשר אף שמצד עצמו נראה שהוא למציאות בפני עצמה, מציאות גשמית המנורתקת מהקדושה – הנה על ידי שימושים בכוחו של הגוף לעבודת הבורא, מגלים שכל עניינו של הגוף עצמו הוא להיות 'כל' שעיל ידו מקיים את מצוות הקב"ה.

ועל-פי זה יובן מדוע עיקר עניינה של עבודה يوم הכהנים הוא הצום והתענית:

האכילה והשתיה הם העניין היסודי עליו עומדים חyi הגוף, וההדרגה בהתנוורות מן האכילה והשתיה ביום הכהנים היא – שיורגת הגוף הגשמי שהרווחניות והנשמה הם העיקר, ולא ענייני הגוף – הגברת הרוחניות על הגשמיות;

ועל-ידי זה, ניתן הכוח לעבודה עם העניינים הגשמיים עצם, לרומים ולהקלים ברוחניות – על-ידי המשכת הקדשה בהם בחבי היום-יומיים שלאחר יום הכהנים.

ונמצא, שאף גוף התענית ביום הכהנים מטרתו היא לרומים את גשמי הגוף ועניינו – ורק שלאחרי יום הכהנים, העבודה היא שהאדם יאכל וישתה ויקיים את גופו כראוי וישתמש בכוח זה לקיום התורה ומצוות, ואילו ביום הכהנים הוא על-ידי מניעת האכילה ושתיה, שאז מורגש אצלם בಗלי שעיקר עניינו – גם של חי body הגוף שלו, היא הרוחניות, שלשה קיים גם הגוף הגשמי.

פָלִיפִים

עניינים קצרים

עלוניים ובליאוריים

מדוע לא ישמשו ב'בדי לבן' לשנה הבא?

בנושא ל'בדי לבן' שהיה לובש הכהן-גדול בעבודות הפנים ביום הכהנים, איתא בגמרא¹: "והניחם שם – מלמד שטעונין גנזה"; "איןנו עובד בהם פעם שנייה לעולם אלא נגניזן במקום שיפשוט אותם"².

ולכאורה תמה, מדוע לא ישוב להשתמש בבדים אלו לשנה הבא (כשאר כל בדי כהן-גדול, שאין כל הגבלה בזמן השימוש בהם)?

ויש לבאר הטעם הפנימי לכך:

עיקר עניינה של עבודה הכהן-גדול ביום הכהנים, הוא עבודה התשובה (כפרת עוננות בני ישראל). ועובדתו זו, ממש הכוח לכל אחד מישראל לעסוק בעבודת התשובה הפרטית שלו.

והנה, מעלהה של עבודה התשובה [אפילו על עבודה הצדיקים] היא בעניין החיזועה שבה. ככלומר, האדם עורך ומשנה את מציאותו הkorona, שהיא מוליכה בחתא, ונעשה למציאות חדשה. ועוד יכול לומר על עצמו (כלשון הרמב"ם³): "אני אותו איש שעשה אותם המעשים"! [משמעותו – אף שעולמים בעבודותם מדרגה לדרגה, אין בהם מעלה החיזוע, מאחר ואין זה באופן שמשנים מציאותם למציאות חדשה].

(1) יומא כה, א.

(2) רמב"ם הל' כל המקדש פ"ח ה"ה.

רק מחתמת דתוקף השעריר הוא מכח עיצומו של יום, שرك מטעם זה המבעט אינו מתכפר (ואילו ה"י השעריר כפורה לעצמו, ה"י המבעט מתכפר, כנ"ל), וזהו שהdagish אף גבי זמן הבית דא"א שיו"ב יכפר להמבעט, פירוש שהשעריר אינו מכפר ליום יומdagish (וכנ"ל, דא"ז) לאחר שאפשר לו שעיצומו של יום יכפר (כיון שהוא כפורה עיצומו של יום ה"י כפורה על הגברא, ובזה מבעט מעכב) שוב נאבדה, כאן אף זכות השעריר המכפר על המעשיט³², ורק המאמינים בכפרתם נתכפרו.

ה"י אפשר לתמורה בזה מפני מה הדגש הא ד"א אין יה"ב מכפר" להמבעט, הא מيري בזמן הבית דעתיך הכפירה הייתה בעבודת השעריר ולא בעיצומו של יום³³ (וכנ"ל, דא"ז) ה"ז "בכל מאתים מנה", והוא להdagish שהשעריר אינו מכפר למבעטים (ולא שהיה אינו מכפר למבעטים).

אמנם להנ"ל מחורר הוא, דא"ז בזמן הבית הא דינו מכפר השעריר למבעטים הוא

שואلين ודורשין

עינונים וביאורים בענייני המועד

הקב"ה מטהר את ישראל!

מה החידוש בדברי רבי עקיבא ש"אביכם שבשמים" הוא ה"טהר אתכם"? / מדוע ציריך רבי עקיבא להוכיח דבריו מכתובים ביהזקאל ובירמיה, כשמפורש בחומש: "לפנֵי ה' טהרו"? / ביאור מוחודש בדברי רבי עקיבא, DATI לחדש בסוד וסיבת כפרת יום הקיפורים

"הקב"ה מטהר את ישראל" – מה חידוש יש בזה?

ראשית, צריך להבין – מה חידוש יש בכך ש"אביכם שבשמים" הוא ה"טהר אתכם"? הלא פשיטה שהקב"ה הוא המטהר את ישראל, וכמפורש בכמה וכמה פסוקים בתורה ונ"ך!

ובפרט, בהיות דבריו אלו בהמשך אחד לדברי רבי אלעזר בן עזריה, המביא את הכתוב⁴ "מכל חטאיכם לפנֵי ה' טהרו" – דהיינו שכבר בדברי ר' עקיבא אלו

תנין בסוף יומא: "אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין [ו]מי מטהר אתכם – אביכם שבשמים. שנאמר וזרקתי עליהם מים טהורם וטהרתם, ואומר² מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל". ולכאורה, דורשים דברי רבי עקיבא אלו ביאור:

המשתלה, אלא שהוא מצד תוקפו של יה'כ"פ, והינו שגורף ועצם הcpfורה הוא לא מחתמת עצמו של יום, כי"א מצד פעולת השעריר. ובזה י"ל שגם אם אין התנוועה ד"שב"ה מכפר. ורק כאשר הוא מבעט בכפרתו של יום, שחוושב או שאומר שאין יה'כ"פ מכפר (קטיגור נעשה סניגור), בזה דוקא הוא מבטל תוקפו של יה'כ"פ בהשעריר. ועכ"ע.

(31) ראה לעיל העורות 10; 11.
 (32) עפ"י נמצא דיש חילוק בסוג מבעט בכפרתו יה'כ"פ כמו שהוא בזמן הבית ובזמן הזה: בזה"ז ד"עצמו של יום הcpfורים מכפר" בפ"ע הרי עצמו של יום אינו חל ופועל במילא על האדם, כ"א ורק כאשר ישנו אצל ה"שב" לה' כללותו עכ"פ; משא"כ בזמן הבית, שהcpfורה הוא שעריר

בהל' תשובה שסתם הרמב"ם "לשבעון", לפי ש"ל תשובה בכלל, ששב לה', כנ"ל בפוניות).

(ה) ומ"ש הרמב"ם גם שם שאינו מכפר "אלא על השבבים המאמינים בכפרותן" – כוונתו שהגדיר ד"שב"ה הוא (ר'ק) מה שמאמין בכפרות, ולא ששב לה' (משא"כ

1) יהזקאל לו, כה.

2) ירמיה יז, ג.

דברי שלמי ובריה"פ ובע"י הוא כבפניהם. וראה שינוי נושא במשמעות שם.

4) אחרי טז, ל.

(3) במשניות ליתא חיבת "ה". והוא כהפסוק בירמיה יד, ח. וראה על הגלון בש"ס (פה, ב) שמצוין

ושבירא ליה שאף באם לא ריצה את חביו, מכפר לו יום הכהפורים עליהם. דגס כפרת העבירות שבין אדם לחברו, תלויות אף ורך בא"בים שבשים" [ולכן גם לא הביא ראייתו מן הפסוק "לפני ה' תטהרו"], לאחר וממנו מוכיח ראב"ע את שיטתו].

אך זה אינו – לאחר ומהלשותן אמר רבי עקיבא" ולא "רבי עקיבא אומר" מובן⁵, שרבי עקיבאathi רק להוסיף על דבריו ראב"ע ולא לאיפולוגי עליו.

עוד היה אפשר לומר – שרבי עקיבא בא להציג (כהוספה על דברי ראב"ע), אך שכפרת העבירות שבין אדם לחברו תלויות בראיציו חביו, צריך בנוסף לכך גם לטהרה וכפירה על-ידי "אבים שבשים".

אך גם זה אינו – לאחר ומילתא דפשיטה היא. וכפי שנתבאר בכמה מקומות, גם המצוות שבין אדם לחברו, בעיקרן הן מצוות שבין אדם למוקש⁶ – לאחר וגמ' קיומ' מצוות אלו צריך להיות משפטם שהם צורוי ה/⁷; ומילא מובן, גם לאחר שמרצה את חביו, הרי בזה מתksen ורק חלק המצוות הקשור עם חביו, ובכדי שהיא תהיר לגמרי (גם מצד שעבר בזה על ציווי ה'), מוכרכה הוא לבוא לידי טהרת הקב"ה.

וכמודגש כבר גם בדברי ראב"ע גופיה: "UBEIROT SHBIVIN ADAM LACHBIRO AVIN YOM HAKEFORIM MUFAR UD SHIRUCHA AT CHBIRO".

תליהות זב'ז.

7) ראה פר"ח סי' תרו בשם מהר"ש גארמייאן (ובען יוסף לע"י מפרש כן דברי הר"ף שבהערה הקודמת): "שהעבירה שבין אדם לחברו יש בה חלק למקום... וככז' שלא הרוצה את חביו אפילו מה שבין אדם למקום אינו מכפר".

8) ראה לקוטי שיחות ח"ב ע' 670 ואילך. ח"ג ע' 889 ואילך. ובכ"מ.

שיטהרת יום הכהפורים היא "לפני ה'", הינו שהקב"ה הוא המכפר החטאיהם של ישראל – מה בא רבי עקיבא להוסיף על מה שידענן כבר מדברי ראב"ע?

עוד צריך להבין – מילתא דתמייה ביותר: מדוע צריך רבי עקיבא להביא ממරחיק לחמו, ולהזכיר דבריו מכתובים ביחסוק ובירימה, בעוד שהכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאיהם לפני ה' טהרו"ו הוא פסוק מפורש בחומש (והובא בדברי ראב"ע, כנ"ל)?

ואדרבה: דוקא בפסוק זה נזכרו בפירוש ב' הפרטים שבדברי רבי עקיבא: א) "לפני מי אתם מטהרין" – "לפני ה' תטהרו"; ב) "מי מטהר אתכם" – "יכפר גור לטהר אתכם" (משא"כ בכתובים שמביא רבי עקיבא)?!

ב.

והנה, בהשקפה ראשונה אפשר היה לומר, שדברי רבי עקיבא כאן באו לאיפולוגי על ראב"ע:

דינה, מן הפסוק "מל' חטאיהם לפני ה' טהרו" דרוש ראב"ע: "UBEIROT SHBIVIN ADAM LMKOM YOM HAKEFORIM MUFAR, UBEIROT SHBIVIN ADAM LACHBIRO AVIN YOM HAKEFORIM MUFAR UD SHIRUCHA AT CHBIRO".

ואפשר לומר, שרבי עקיבא פлаг על כך,

5) ראה שדי חמץ כללים (ח"א עמ' מת וח"ז ע' א'עה). ושם.

6) ועפ"ז צ"ע במ"ש בר"ף לע"י שם, רrab"u ור"u פלגיימי שיש לו עבירות שבין אדם לחברו ולא ריצה את חביו והם מעכבר הכהפורה על עבירות שבין אדם למקום [נוסף על העיקר, שמשמעות הל' דרבא"ע נשמע שהכהפורה על עבירות שבין אדם למקום והכהפורה על עבירות שבין אדם לחברו אין מכפרים]. ע"ש.

והווצרכו להציג מה שאינו מכפר לשאים סבוים".

דין כפרת מבטים בזמן הבית

1. אמן לדינה, אף בכפרת שעיר, אדם

המבוט בכפרה ה"ז מעכבר. וטעם הדבר, הדנה, הרשב"א כ' (שבועות שם ד"ה קשיא אשעתיין) ד"עיקר כפרתו של שער המשתחלח משם תוקפו של יהוה"כ הואה". ויש לומר שאף להרמב"ם שחלק עליו, וכן ניל"ס"ל דשעיר עצמו של יום הם ב' גדרים, מ"מ, אף לדידי' כפרת השער הוא מסוובב ממעלת יהוה"כ עצמו, דזוקא אחר שינוי למציאות כפרת היום, "ב'ום הזה יכפר עליכם"²⁹ (כפירה על הגברא), אז שייך שהשער הנעשה ביום זה יוסיף לכפר גם על מעשי האיסור.

נמצא דמי שהוא מבוט, שלא נחכפר לו כפרת עיצומו של יום (המכפרת על הגברא), הפסיד גם כפרת השער המסוובבת מתוקף היום.³⁰

ובזה יומתק ויתובץ לשון הרמב"ם, שכ' בהלכה הניל' בהל' שוגות (פ"ג ה"י) ד"אין יהוה"כ כו' מכפרין אלא על השבים המאמיןים בכפרתן, אבל המבוט .. ב'ום הכהפורים אין יהוה"כ מכפר עליו", שכוארה

(26) ולא על כל יחיד וייחיד בפ"ע. ולהעיר מתודיה מכפרים זבחים פח, ב בסופו.

(27) רמב"ם הל' שוגות שם. וגם אם עשה תשובה על החטא (כדברי הרמב"ם בהל' תשובה פ"א ה"א). וראה תוד"ה דאי (שבועות ג, א) בסופה.

(28) אף שמשמע ברמב"ם שהקרבן כשר (צפע"ע על הרמב"ם הל' שחיטה פ"ד הי"ד (קו, סע"א). וראה גם צפע"ע להל' כלאים פ"י ה"כ'ז (ז, סע"א). לכרה זו) "שכל היום כשר .. אם לא כפר לו יום הכהפורים". ע"ש.

(29) ולהעיר מתו"כ פרשתנועה פ (טו, ל) ובקרבן

ויש להוסיף בכך בעומק יותר, דנה, בהשקפה ראשונה ה"י אף"ל שהగדר הניל' מה ש"שבים" מוכחה לכפרת הגברא שע"י היום (להסיר המונע, שלא יהיה "אינו שב"), והוא דזוקא בכפרת היום שהוא על הגברא. אבל אין זה מעכבר בכפרת השער, ובמקריםawai"ץ אף לחשובה (כמו בקלות) – יכפר אף ב"מבוט".

דעיקר גדר מבוט שהוא מונע להכפירה, הוא רק בכפרת הגברא שיש כאן כפירה לכל יחיד ויחיד, וא"א שיתכפר לו כשהוא מבוט. אמן גדר כפרת השער הוא בעוננות כל ישראלי יהדיו, ניל' מלשונות הכתובים זהה. וכן הדגיש הרמב"ם ד"עיקר המשתחלח לפ"י שהוא כפירה על כל ישראלי²⁶. וא"כ, מגדר כפירת השער הסברא נותנת שיעיל בקהלת אף למבעט (משא"כ באשם וקרבן שהוא כפירה פרטית הנה המבוט אינו מתכפר לו²⁷). אף שהוא כפירה על המעשה, כוון שסתור לכפירתו)²⁸.

רבי דאי"צ לחשוכה. ולזה תמיד מתכפר בלא תשובה, בין קלות בין חמורות. ורק למי שחלל יהוכ"פ עצמו דスター הכפירה על החטאים שע"י היום ע"י עשיית מעשה האסור כנגד היום עצמו, א"א שיתכפר לו²⁴ וכן ב"אומר אהטא ויה"כ מכפר" (יומא פ"ז א)²⁵.

אמנם רבנן ס"ל (וכן נפסק להלכה) כהסברא דלעיל בארכוה, שכפרת היום הוא רק על הגברא,ומי שלא עשה תשובה (והוא בגין "אינו שב") גם הוא סותר לכפירה, וא"א שיתכפר לו.

ובזה מושב שפיר שנייני הלשונות בדבריהם, בדברי רבי נאמר "על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה .. יום הcipורim מכפר" (שבועות שם. יומא פ"ק, ב), משא"כ בדברי רבנן נאמר "ויכל יהא יה"כ מכפר על שבים ועל שבאים שבם כו' תלמוד לומר כו". ולכאורה הי' לנו לתמונה מה שינוי בלשונם זה מזה. ולהמבואר לעיל הוא פשוט, דרבבי כפירת היום היא על מעשה העבירות ("על כל עבירות"), ולזה הוצרך לוי' להדגиш מה שמכפר אף ללא מעשה

חמורות. דהא בענין זה של כפירה על מעשה האיסור שפיר הסברא נותנת לחילך בחומרת המעשה האסור, דלפי חומרתו הוא כפירו, ולזה פסק הרמב"ם דرك בחומרות נזקין להציגו של מעשה התשובה²⁶. משא"כ בקהלות²⁷.

אמנם, גבי הכפירה דיווה"כ נא' בכתבם (שם, ל) ד"בימים הזה יכפר עלייכם לטהר אתכם מכל חטאיכם, לפני ה' תטהרו", חז"נ דהו מגדר כפירה על הגברא החוטאת, ובזה לא שייך לחילך בחומרת האיסור, דהא אין ה cpfira על מעשה האיסור עצמו, ולכך לא חילך הרמב"ם בין חמורות לקלות, דכנ"ל התשובה הנדרשת בסוג כפירה זה אינה ע"מ לטיען בפעולות ה cpfira, רק שאי אפשר כלל שיתכפר על הגברא במני שהוא מבצע כו', והסרת המונע להזה (שלא יהא "אינו שב") מוכחה הוא אף בקהלות²⁸.

ועפ"ז יש לחדש בהא דנהליך רבי ורבנן גבי ה cpfira דעתצומו של יום, די"ל שבזה גופא איפליגו, דרבבי סבר שאף עיצומו של יום הוא מסוג כפירה המעלוה בגם הוא בא לכפר אף על החטאים עצם, ועוד סבר

בתחלת ההלכה "יש עבירות שחון מתכפרין לשעתן ויש עבירות שאין מתכפרין כו"י". וי"ל שא"י מה שיווה"כ מכפר על הגברא ה"ז מכפר על הל"ת. מעשה התשובה על החטא ה"ז מכפר על הל"ת. ובגנון אחר: מצד תוקפו של יהוכ"פ התשובה נעלית יותר (ראה רמב"ם שם פ"ב ה"ז. ובארוכה בדורשי חסידות – ראה ס' הליקוטים, דא"ח צמח צדק ערך יהוכ"פ. וש"ג), במילא נתכפר לו חטאו, שעבר על מצות ל"ת. ועצ"ע.

(24) יומא פ"ז, א. וראה צפען שם, שלכן לא תי' בשבועות היכא משכחת לרבי ברות ביה"כ שהוא באחטא ויהוכ"פ מכפר – כי לשניהם טעם אחד.

(25) וי"ל שזהו גם התעם בהג' עניינים שרבי אומר שאין יהוכ"פ עצמו מכפר. וראה רש"י שם.

(20) ראה דרושים נחמדים למהר"ם שי"ף שנדרפסו לאחרי מס' חולין (בש"ס ווילנא) ד"ה שיר השירים חמוט השני.

(21) להעיר מגבורת ארי יומא שם (ושאר מקומות שבהערה 5) שעשיר בזמן הבית הוא במקום יוסרין בזה"ז לחמורות.

(22) ועד' החילוק בין עשה – לא זו שם כו' – ולית כו' שבברייתא יומא ורמב"ם שבהערה הבאה.

(23) ע"פ כל הניל בפנים ייל דמ"ש הרמב"ם בה"ד (הבריתא דחולקי כפירה – יומא פ"ז, א) ערך על מצות ל"ת כו' ועשה תשובה תשובה תוללה ויהוכ"פ מכפר" – הו"ע נוסף בcpfira ה"ז, הוא מה שיווה"כ מכפר גם על העבירות [וכלשונו שם רק בכדי לבטל את האונס שמבוחן שתקפו].

(24) ראה לשון הרשב"א שהובא لكمן.

ריצוי חבריו צריך עדיין לבוא לידי כפרת יום הciporim, הנעשה על-ידי הקב"ה.

סיבת ה cpfira – מעלהם של ישראל

איש ישראל, בלי כל חילוק מהו מעמדו ומצבו בעבודת ה'. וכאמרים ז"ל¹¹ דאפילו בעת שחטאו – בני הם.

donehah, sisbit ha cpfira ainah mazd mutla' vekodoshas haim, veaf la mazd ubvorot ha nenulet shel yisrael bo – alia mazd mulat shel yisrael bfnem uzchmim¹². Vema shcfira zo hia b'yon hciporim dok'a, hiynu mosom sha'oz ba ah mulat shel yisrael bgili, vlcen mafper bo abivim kkb'h at uzonotihem¹³.

ד.

esisod v'mkor lihidozo za, mebia rabi ukiba at haftor "zorakti ul'icem mims tehorim go'" :

donehah, min haftor "zorakti ul'icem mims tehorim go'" – shmidobr bo avodot zman ha galah dulutid – mochach, shethrot v'cpfira israel ul-idi kkb'h ("zorakti co' v'terhatam") ainha taluiyah b'yon hciporim dok'a, alia icola lehilot b'khol zman shahoa; vco'zun shen moven, sha'af tehorat yisrael b'yon hciporim – ainha rak mazd mutla' haim, alia (be'uker) mazd mulat shel yisrael.

ג.

ויש לומר הביאור בו:

donehah, m'dbari rabbi rab"u ca'an l'madno rak ak at umzanim shivom hciporim mafper, ak udin' dafpiro einu mboror mah siyat ha cpfira. v'boshetot namar, dhacpfra hia mazd mutla' vekodoshas haim diyom hciporim.

ובזה את רבי עקיבא לחיש, שסיבת ה cpfira אינה (רק) מזד mutla' vekodoshas haim diyom, alia mazd mulat shel yisrael. vlcen mafper bo abivim kkb'h at uzonotihem¹⁴.

amen, boza gofa hia apsher l'omer, shaf' mulat israel taluiyah sof' b'yon hciporim – dmulat (hembiah at ha cpfira) hia mazd shivom hciporim nitzaim hems b'mudem v'matzb kdrosh v'miyochad; vlozat madik rabi ukiba, shmulat shel yisrael hia b'hivoten b'neim l'makom – ("mi mathe aratcam") abivim shbshim¹⁵:

ma shisrael hinen b'neim l'makom, hia mulah uzmit b'hem – dkimmat hia azel cel

(9) ראה גם ריב"ף לע"י שם.
(10) ראה עד"ז בלחם שמים (להיעב"ץ) יומא כאן (הובא בליקוטים' למושניות כאן).

(11) ראה קידושין לו, א. ספר האזינו לב, ה (ושם משמע דגמ ר"י הודה לר"מ). במדב"ר פ"ב, טז. ועד.

דעת רצון – אין בראיה גמורה עדין שישיבת הטהרה היא מעלהם של ישראל. דאפסר לומר, שבדומה ליום הכיפורים הוא גם כפירה זו מצד מעלה הזמן, ולא מצד מעלה ישראל גרידיא.

ולזאת מביא רביעי עקיבה הוכחה נוספת מן הפסוק "מקוה ישראל ה'" – שבו המדבר: (א) לא בזמן של עת רצון – ומילא מובן, שהכפירה היא מצד מעלה ישראל ולא מצד מעלה הזמן; (ב) גם בעת שהיו ישראל במצב שלא כדבי – דמוך מובן, שהכפירה היא מצד מעלה העצמות הקיימת תמיד, גם בעת שמצבם אינם כדיביע¹⁶.

'זהאה' ו'טבילה' בטהרת הקב"ה לישראל

החילוק בין הואה לטבילה הוא (על-דרך החלוק שביניהם כפי שהוא בפסנות) – דהזהאה היא "על-ידי אחר" המזה עליו¹⁷ – (על-פי פנימיות) הינו, שמצו נחות במאוד עד שאין אפשר לו לבוא בכוחות עצמו ובעבודתו לידי טהרה, וטהרטו היא על-ידי הקב"ה בלבד; משא"כ טבילה היא "על-ידי עצמו" – והינו, שפעולות הטהרה היא גם בכוח עצמו ובעבודתו.

וזהו גם מה שעבור טומאת מת דרישה הזאה דוקא: 'טמא מות' (על-פי תוכנו הפנימי) הינו שהוא בשפל המדרגה, ר"ל. כי עניין החיים הוא בדיקות האדם בה' ("ואתם"¹⁸ הדקים בה' אלוקיכם – חיים גור'), ר' מיתה' היא כאשר אין קיים אצלך

ובנוסף לכך: כהקדמה לפסוק זה אומר הנביא¹⁹ – "לא למעןכם אני עושה בית ישראל גור". ככלומר, טהרה זו שתהיה לעתיד אינה מצד עליוי עבדותם של ישראל, דהיינו, גם אם יהיו במעמד ומצב בלתי ראויים בהם "זורקתי גור וטהרטם". ומכאן, שסבירת הכהפירה היא – מעלהם העצמות של ישראל בהיותם בניים למקום, שקיימת היא תמיד, בכל זמן ובכל מצב.

אלא, שבראה זו אין די, וצריך לראיה נוספת – "ואומר"²⁰, מקוה ישראל ה'" : דנה, כיוון שהפסוק "זורקתי גור" מדבר אודות זמן הגוארה דלעתית, שזהו זמן מיוחדר

.ה.

אלא שלפי זה דרוש ביאור לאידך גיסא, דהוה ליה לרבי עקיבא להביא את הפסוק ד"מקוה ישראל ה'" בלבד, ומה טעם הביא גם את הפסוק הראשון?

ויש לבאר, שמצד תוכן הכתוב, هو עיקר הראייה מן הפסוק הראשון ("זורקתי גור") : דנה, בכתביהם אלו מדובר אודות ב' אופני טהרה שעל-ידי הקב"ה: "זורקתי עליכם כו'" – בדוגמה הטהרה שעל-ידי הזאה ("זורקתי"); ו"מקוה ישראלי" – טהרה שהיא בדוגמה הטבילה במקואה²¹.

ובמשמעות הדבר יש לומר:

(14) יחזקאל שם, כב.

(15) דלשון "ואומר" משמע שהראיה הראשונה אינה מספקת, ובלי' הש"ס (ברכות סג, א. ו"נ): "מאי ואומר".

העיר, הבאה לכפר על מעשה העבירה, הנה אז צריך למשה התשובה שע"י האדם (באופן חיובי) ע"מ להוציא בפועל התכפרה, ורק ע"י שנייהם יתכפר לו. וזהו שבתחילתה הדגיש רבזה²² שאין מעשה דשער, "וain שם אלא תשובה", דההם מיררי באופן התשובה בשלימותה המכפר "על כל העבירות", הינו על מעשה העבירה עצמו, ובזה²³ ליכא אלא מעשה דתשובה. משא"כ גבי עצמו של יום כי דמכפר לשבים", הינו דהוא תנאי בהגברא שצ"ל "שב" ב כדי לא למונע הכהפра עליו, אבל לא שהתשובה פועלת את הכהפра. משא"כ בשער כ' "ויהו שנעשה תשובה", הינו שמנעה התשובה מועלת ונוקחת להכפра עצמה²⁴.

אמנם בכפירה הנפעלת ע"י עבורה הינו שוכן היום לכפר). והוא מה שהם "האמינים"²⁵ ותו לא). הינו דבאותן הכהפра שע"י עיצומו של יום, אין התשובה פועלת הכהפра, אלא הוא רק הסרת המונע, דמי ש מבעת א"א שיו"ה"כ יכפר לו (וכמו שבאי הצעען על הרמב"ם (הלו' יבום פ"ד ה"כ) בהא דarf לשיטת רביעי עיצומו של يوم מכפר ללא תשובה, מ"מ אמרין דברת דיום עצמו, מי שחילל יהובכ"פ, אין היום מכפר (שבועות שם), דזהו כיוון שאם אין אצל העינוי דיו"ה"כ היה מונע מיהובכ"פ לכפר עליו, והוא מגדר דין קיגור נעשה סניגור. ועוד"ז לדין ייל בשיטת הרמב"ם (שפוק קרבן) ש צריך להיות "שב", ע"מ שיכל היום לכפר).

אמנם בכפירה הנפעלת ע"י עבורה

מיישב שי' הרמב"ם בכפרת שער, ועפ"ז יבאר מחלוקת רבבי ורבנן

ונתן אותו על ראש העיר, ואחו"ל (יום לט, ב²⁶) דהעיר מלבין עוננותיהם של ישראל²⁷, חזין דפעולתו היא בכפירה על העבירות עצמן. וזה שהצרכו תשובה הוא רק צירוף להמעשה דעבדות השער שיכל לכפר על האיסור.

ועפ"זathi שפיר מ"ש הרמב"ם גבי כפרת שעיר, דבלא תשובה רק קלות מתכפרות ולא בעוננות בניי ואות כל פשעיהם לכל חטאיהם

(18) וגם בכפירה דחטאთ ואשם שני תנאים: א) אין מתכפר להן בקרובם עד שייעשו תשובה ויתודה" (רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"א), ב) אינם מכפרים "אלא על השבים המתאימים בכפרותן אבל המבعت כו'" (רמב"ם הל' שגות שם). וראה Tos' שצווין הערכה (27) שאפשר להיות "מבעת" גם אם עשה תשובה.

(19) וראה שבת פו, א – במשנה. יל"ש פרשتنا רמז תקעו. ועד.

(17) להעיר מגבורת ארץ ד"ה חטאתו ואשם, דחטאת ואשם ללא תשובה נמי מכפרים ו מביא ראי' מכירות שם שלא מוקי לה בשבין ואין שבין כפשותו דעשה תשובה כ"א "שבין דעתך ערili כו" [אליא שבונגע לחטאת ואשם אין כן דעת הרמב"ם כי כתוב מפורש (הל' תשובה פ"א ה"א) בעלי חטאות וכו' אין מתכפר להן בקרובם עד שייעשו תשובה ויתודה ידו' דברים].

(16) ראה ג"כ לחם שמיים שם.

(17) ראה גם חרדא"ג מהרש"א כאן.

(18) חרדא"ג שם.

(19) ואthanן ד. ד.

המכפרת אף על העברות עצמן, ו"בכל_AF שישנה גם אז¹⁰ לכמה שיטות¹¹, ה"ה אז מתקיימים ממנה").

יסיק דאף בתשובה איכא ב' אופנים אם הוא רק תנאי שלא יהיה איינו שב או דבעין לתשובה ממש

בה כדי להסביר דבר המעכבות. ככלומר שאין צורך לכפרה זו מציאות דתשובה באופן חיובי (שא൦ בעי למחיי התשובה בכל דין), רק בעין לשול שלא היה אכן דבר שהוא הייפך התשובה, שלא היה מלאו המבעטים בכפרות ואינם מאמינים בה כלל, אז א"א שיתכפר לאדם זה כיון שהאדם עצמו מנגד לכפרתו, ו"אין קטיגור נעשה סניגור" (ר"ה כו. א. וש"ג), ולהסביר דבר המעכוב ציריך שהי "שב" לה' בכללותו¹³, אף שלא קיים כלל מצות התשובה כדינה.

(וע"ד מה שפסק בהיל' שגגות פ"ג ה"י¹⁴), ד"א אין יה"כ ולא החטא ולא אשם מכפרין אלא על השבטים המאמינים בcpfרטן, אבל המבעט בהן אין מכפרין גו"¹⁵. הינו ד"שבים" אין פירושו שעשו מצות תשובה כדינה, כ"א רק אלו "המאmins כו", דהא לא כי"כן "השבים והמאmins כו"¹⁶ Dunn אמר שם ב' עניינים, אלא הדגיש דגדר "השבים"

ותשובה עם כל א''. ולהעיר שבhalbכה ד' לא העתיק הרמב''ם לשון זה הבהיר וראה לפחות העראה 23. (13) משא"כ "שב מדיעתו" שבחולין ה, ריש ע"ב. וש"ג.

(14) והוא מכירותה ז, א – ננסמן בכס"מ שם. הובא (לענין יה"כ פ) ברמ"א ושור"ע רבינו הוקן או"ח ס"ס תרו.

(15) כ"ה ברמ"ם. ואולי צ"ל "איינו מותכפר", או על המבעט בהן אין מכפרין".

(16) וכ"ה ברמ"א ושור"ע רבינו הוקן שם.

אף שישנה גם אז¹⁰ לכמה שיטות¹¹, ה"ה אז מתקיימים ממנה").

ד.

אמנם, אף בסוג היב' דכפירה (שעל הגברא בלבד), זוקקים אנו ג"כ לענין התשובה. אלא שהוא אופן אחר בתשובה, כדלהלן.

ובהקדם דיש לדיק בלבוש הרומב"ם מה שינוי לומר גבי עיצומו של יום ד"מכפר לשבים", ולא כתוב "עם התשובה"¹², משא"כ לגבי התשובה שצ"ל עם כפרת השער כי ד"הו שעשה תשובה". הינו שף"א אף בתשובה עצמה, הנה גבי עיצומו של יום הדגיש הגברא שצ"ל "שב", לגבי כפרת השער דיק להדגיש החפצא דמעשה התשובה.

ויש לומר בזה, דבתשובה הנזכרת לכפרת היום, אין כוונתו לתשובה שלימה על חטאיו כמצותה, בכל הגדלים והתנאים שבה (כפי שהאריך לבארם בפרק ב' מה' תשובה), אלא הכא מייר ריק בתשובה המועטת שדי

(10) וכפשתות הפי' בתוספתא סוף יומא (הובא בראשונים ועוד שבהערה הבאה): חומר . . ביום הכהנים שאין בשער שיום הכהנים מכפר בלבד שער. וראה ירושלמי יומא פ"ח ה'ז.

(11) ראה הדיעות בזה בתוד"ה דעדבר – שבועות יג, א. ח"י הרשב"א הריטב"א והר"ן שבוטעת שם. ובදעת הרמב"ם ראה בהנסמן בהערה 5. ולהעיר גם מדיוק לשון הרמב"ם הל' שגגות פ"ג ה' – הובא לקמן בפניהם טעיף ד (וראה לקמן בפניהם).

(12) עד' הבהיר דיומא (פו, א) "ארבעה חולקי כפירה (שא' מהם יה"כ פ, כהמשם הבהיר) . .

ג) ולכמה מהם (ר"ח, ר"י מגש, רמב"ן ועוד) הובאה הבהיר בגמ' כאן (יג, ב). וראה רשי': דתניה חומר . . לא גרשינן לה.

דנהה, מה שאומר רבי עקיבא "מה מקוה מטהר את הטמאים", הוא יתרור לשון לכואורה, והוה ליה למייר "מה מקוה מטהר (אף הקב"ה כו') ותו לא?

ויש לבאר, שבזה מרמז דין הטהרה ממקצת טומאה²⁰: דגם כאשר הטובל تماما בשני מני טומאה, שהאתה נתהרת בטבילה והחמורה יותר אין הטבילה מועלת לה – הנה אף שנשאר בטומאתו החמורה, מסיעת הטבילה להסיר ממנו את הטומאה הקללה עכ"פ. וזהו "מטהר את הטמאים" – דטהור אף את מי שנשאר טמא (בטומאה החמורה) גם לאחר הטבילה.

ובזה מדגיש רבי עקיבא, דגם ש"מ מקוה מטהר את הטמאים" כך "הקב"ה מטהר את ישראל" – והינו, דגם בטורת וכפרת השער כי ד"הו שעשה תשובה". הינו שף"א אף דטהור עצמו עושה תשובה (כמובא לעיל), הנה גם באם עושה האדם רק "מקצת תשובה"²², וישם אצלו עניינים שעדיין לא שב עליהם, מקבל הקב"ה את תשובה²³.

וחטעם זה – "הקב"ה מטהר את ישראל":

באם היתה סיבת הטהרה רק משום מעלה עבודתם של ישראל, או יאן מקום באמת שתהיה כפירה בתשובה כזו, מאחר והאדם עדיין מלוכלך בחטאיהם (שלא שב עליהם עדיין) ואין הוא ראוי לכפירה; אך כיון שגם טהרה זו (באופן של מקוה) העצמית של ישראל:

הערה 20, וחיל"ב ע' 8.
(23) ראה ע"ז ברי"ף לע"י כאן. וראה גם שהם שמיים שם.
(22) אבל להעיר מאגרת התשובה (בספר התניא)
פ"א: "שיגמור בלבבו כי ולא יעבור עוד כו' הן במ"ע
והן במל"ת". וראה בזה לקוטי שיחות ח"ט ע' 394.

(בגילוי) עניין הדבקות בה' כלל; וכיוון שכן, טהרתו היא באופן ד'יהואה ("וזרקתי גו"), על ידי הקב"ה בלבד;

כלומר: הסיבה לכך שהקב"ה מטהר, אינה מצד מעלה עבוזתו (דררי הוא נמצא בשפל המדרגה), אלא מצד מעלה העצמית בלבד מעמד ומצב בו יהיה – בנו של הקב"ה הוא.

ונמצא, שתוכן עניין הטהרה המבוואר בכתב "וזרקתי גו", היא הטהרה שמצוות העצמית של ישראל. וכיוון שהබיא רבי עקיבא ראיותיו בכך להוכיח שטהרת ישראל בזמן מסויים או בזמנים בעבודת תלויה בזמן – לכן, ראיותו הראשונה והעיקרית היא מן הפסוק "וזרקתי גו", אשר תוכנו עסק באופן טהרה זה.

ורק מפני שכחוב זה מדובר עת רצון (זמן הנגולה) – הוצרך להביא גם את הכתוב השני "מקוה ישראל ה'", כדי להוכיח גם על הטהרה המבוואר בפסוק "וזרקתי גו" שאף היא קיימת בכל זמן, גם לא בזמן דעת רצון (כזכור לעיל).

ג.

ויש להוסיף, דגם בטהרה שבדוגמת הטבילה (תווכן הכתוב "מקוה ישראל ה'"), ישנו מעין אופן הטהרה שמצוות העצמית של ישראל:

(20) משנה ס"ג דברכות.
(21) ראה ע"ז ברי"ף לע"י כאן. וראה גם שהם שמיים שם.

(22) אבל להעיר מאגרת התשובה (בספר התניא)
פ"א: "שיגמור בלבבו כי ולא יעבור עוד כו' הן במ"ע
והן במל"ת". וראה בזה לקוטי שיחות ח"ט ע' 394.

וזהו מה שמחדש רבי עקיבא "מה מקוה כו' אף הקב"ה מטהר את ישראל" – גם הטהרה באופן של מקוה באה מצד זה שהקב"ה מטהר את ישראל"²⁴.

תלויה ב"הקב"ה", המכפר עוננות ישראל מצד מעלהם העצמית הקיימת תמיד – לכן, שיק שתחזק בהתשובה בכל הזמנים ובכל המצבים, גם כאשר מלוכך בעניינים הדורשים תיקון ותשובה עדין.

"תשובה" רצונו לומר דמיiri הכא רק לעניין כפרות הבאות ע"י מעשה האדם, שאחר החורבן אין עוד כפра התלוי' בمعنى החודם ע"י עבודה וכיו"ב מלבד כפра שע"י תשובה. מיهو ודאי ישנה גם כפра שע"י עצמו של יום.

ולפע"י הנ"ל אני שפיר, בתחילת דבריו קאי בסוג אחד דכפירה, ודוקא על כפра זו דמיiri בה החתום אמר דaina בזה"ז כלל אלא ע"י תשובה (כי סוג כפра זו אכן אינה אף לא ע"י עצמו של יום). ומ"שalach'ז עצמו של יהוה"כ מכפר הוא בסוג אחר דכפירה שלא קאי כי"י מקודם.

אלא שצ"ב, دائ נימא כוונתו כנ"ל דבזה"ז ליתא כפра שיש בה מעשה אדם מלבד תשובה, אמאי לא כתוב בפירוש בלשון "אין לו להאדם אלא תשובה" (שזו הייתה משמעות הלשון, דרך בדברים התלויים

יבאר מהות ב' אופני הכפירה שברמ"ם, כפра על מעשה האיסור וכפра על הגברא ג.

וזה שחדגish דבזמן הזה "אין שם אלא תשובה" פירוש דכפра זו המכפרת על החפצא דהאיסור ליא' בזה"ז אלא רק ע"י קיום מצות התשובה, דהא א"א לעובודה אחרת ע"י מעשה האדם, שאין לנו מזבח.

ואף גבי עבודת השער (בהלכה ב') הדגיש דהוא "מכפר על כל עבירות שבתורה", היינו על המעשה האסור עצמו.

ובהמשך ההלכה מביא הרמב"ם אופן חדש דכפירה, שאיכא אף בזה"ז ואינו תלוי במעשה האדם, והוא ע"י "יעיזומו של יום היכפורים", דהיינו איכא כפра בהגברא.

ובזה מחזור מה שגבוי זמן הבית לא לצורך להזכיר אף הכפירה דעתיזומו של יום,

וביאור העניין, בוגדר כפра איכא למימר ב' אופנים, דאפשר לומר שהוא לכפר את העבירות עצמן, היינו החפצא דמעשים האסורים, וממילא נמחל להאדם, או אף"ל שהכפירה מכפרת על הגברא עשו האיסור, ככלומר שהכפירה מעלה את האדם מהחטאיהם וממילא מתכפר לו.

ובזה יש לבאר שיטת הרמב"ם, דס"ל שב' סוגים ה兜ירה הנ"ל תרווייהו קושטא נינהו, ואלו הם ב' מיני ה兜ירות שמנה כאן.

ועפ"ז י"ל, דבhalacha ג' מيري הרמב"ם בכפירה המכפרת על המעשה עצמו, וככלשונו כאן ד"תשובה מכפרת על כל העבירות",

דעיזומו של יום היכפורים גופא הוא המכפר.

ויל' דשאני יסוריין שצרככים ביחס עם התשובה לכפר על כוורות ומיתות ב"ד, ועוד"ז מיתה על עין חילול השם (שברמ"ם שם ה"ד) – שם אינם בוגדר מכפרים (כמו התשובה) כ"א גומrin לו הכרפה", איננו מתכפר לו כפра גמורה" (לשון הרמב"ם שם). ועוד מ"ש המאירי (הנ"ל הערכה 4). וראה אגרת התשובה פ"א.

(8) ראה מפרשין היד בתחלתו.

(9) ופשיטה שאין לומר לדעתה הרמב"ם אין מכפר אלא תשובה, משא"כ יוחכ"פ אינו בוגדר מכפר, ורק שהתחשובה מכפרת בינם ה兜רים בלבד (וראה הרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ז) – כי זה הפ שפטות לשון הרמב"ם "ויעיזומו של יום ה兜רים מכפר לשבים" (וכן בריש הלכה ד "אע"פ שהתחשובה מכפרת על הכל ועיזומו של יום ה兜רים מכפר"), שימושו

במקווה נתהר האדם (לא רק לפי ערך העובדה והתשובה שלו, כ"א) "כגרא המתגיאר" – שנעשה מיציאות חדשה, עי"ז שהקב"ה מטהר את ישראל".

(24) ועפ"ז יש לבאר מה שדיםו הטבילה דערוב יהוכ"פ (להודיעו שהוא משום תשובה) "כגרא המתגיאר" (שו"ע רבינו הוזן סטרוי סי"ב – ע"פ המהרי"ל (הובא בד"מ שם)) – כי ע"י הטבילה

ונראה כך מלשון הרמב"ם גופא, דהא דפסק כרבנן מיריע התם בכפירה דעתצומו של יום, ובזה פסק דאיינו מכפר אלא לשבים³, ואילו בכפרת שער כתובDicper Af בלא תשובה⁴ על הקלות.

אמנם הא גופא צריך עיון גדול מהיכי תיתי לחלק בין כפרת שער לכפרת עיצומו של יום. וככפורה שעיר גופא צ"ב הא שא"ץ תשובה⁵ על עבירות קלות⁶.

שלalach"ז (ה"ג) שכתב "עצמו של יהה"כ מכפר לשבים". וא"כ מנ"ל להרמב"ם לחדש דברקלות מתכפר אף בלא תשובה.

ובפשטות יש לומר, דלהרמב"ם תרי מני כפירה אייכא. וככפורה "שער המשתלה" אינה ממין הcpfורה ד"עצמו של יהה"כ" שבה אייפליגו רבוי ורבנן, וב' כפרות נפרדות הם², ופלוגחת רבוי ורבנן הוא רק לעניין הcpfורה דעתצומו של يوم.

יריח דלהרמב"ם ב' סוגי כפירה אייכא

וזה תמהה, הא להרמב"ם אייכא גם כפירה שע"י עיצומו של يوم ד"עצמו של יום ה cpfורים מכפר לשבים", וא"כ מהו שכתב דהאידנא אייכא רק כפורה שע"י תשובה. ובפשטות הי' נראה דמ"ש "אין שם אלא

ב.
ובהקדמים, דהנה הרמב"ם בהלכה הנ"ל, כתוב "בזמן הזה" שאין ביהם⁷ קיים ואין לנו מזבח כפירה, אין שם אלא תשובה כו", והיינו דבזה"ז אייכא רק כפורה ע"י תשובה.

ומשמע שהשער הוא הרא המכפר, אלא שאריך להיות, בוגע לחמורות, גם תשובה.
5) וראה בהכרח דבריה הרמב"ם – לח"מ לרמב"ם שם. תוספת יוהה"פ (דר"ה ולענ"ד) וගבורות אריה ויה וועל החמורות ליוםא פה, ב. מנ"ח מצוה שדר קרוב לסתופה. ובכו"כ מפרש הרמב"ם.
6) בירושלמי יומא פ"ח סה"ז (ועד"ז בירושלמי שבאות פ"א ה"ז) ע"פ שלאל עשה תשובה. ובכו"כ מפרשים שמקאן מקור הרמב"ם דהשער מכפר על הקלות אף בלא עשה תשובה⁸. אבל צ"ע החילוק בין שער המשתלה ליוהה"פ שזוהה כתוב שמכפר רק לשבים. וראה שיר קרבן לירושלמי שבאות שם. ועוד.
7) בכתבה גירסאות הרמב"ם (ראה רמב"ם הנ"ל העירה 1): בזמן שאין בית המקדש, וליתא תיבת ה"זה".

ב) ואף שדעת הרמב"ם אינה מתאימה עם מ"ש בירושלמי שם בוגע ליל"ת, דהרי בירושלמי חיליק בין עשה וליתא, משא"כ להרמב"ם – ראה כס"מ כאן ה"ב ד"ה ומה ה"ן – ייל"ש בפרט זה (מהן הקלות והחמורות) פסק הרמב"ם כתנא ביוםא (פ"ג, רע"א).

חדששי סוגיות

בסוגיות המועד בש"ס ורמב"ם

גדר הcpfורה והתשובה דיווהכ"ב

יקדים דלהרמב"ם ע"כ צריך לחלק בין שער לכפרת היום / יರיח דלהרמב"ם ב' סוגי כפירה אייכא / יואר מהות ב' אופני הcpfורה שברמב"ם, cpfורה על מעשה האיסור וככפורה על הגברא / יסיק דאי בתשובה אייכא ב' אופנים אם הוא רק תנאי שלא יהיה איינו שב או דבעינן לתשובה ממש / מיישב שי' הרמב"ם בכפרת שער, ועפ"ז יואר מחלוקת רבוי ורבנן / דין כפרת מבוטים בזמן הבית

יקדים דלהרמב"ם ע"כ צריך לחלק בין שער לכפרת היום

א. מכפר", ולרבנן "יווהכ"ב אין מכפר אלא לשבים". ואמרין ע"ז בגמרא, דלרבוי אף בחמורות מכפר בלא תשובה, ולרבנן דאמריו דיווהכ"ב אין מכפר אלא על השבים אז לא תשובה אף בקלות איינו מתכפר. וא"כ שיטת הרמב"ם הוא דלא כמאן, וממן⁹ אם עשה תשובה אויזי מכפר אף על החמורות, ואם לא הcpfורה והתשובה היא הcpfורה" (וכן כ' שם לגבי העצמו של יום הcpfורים ויסורין ומיתה ד"כלם הערה המגעת לו באיזה מלאו והכל סבת התשובה והיא הcpfורה"). אבל ברמב"ם מפורש "שער המשתלה יifar Af בלא תשובה".

ובדברי הרמב"ם גופא צ"ע, דהא הרמב"ם עצמו פסק כבר כרבנן בהלכה זו דהcpfורה תלוי¹⁰ בתשובה, וכ"ה בהלכה

గבי הcpfורה דשער המשתלה, כתוב הרמב"ם (היל' תשובה פ"א ה"ב): שער המשתלה מכפר על כל עבירות שבתורה הקלות והחמורות, בין שעבר בזדון בין שעבר הכל מתכפר בשער המשתלה, והוא שעשה תשובה, אבל אם לא עשה תשובה אין השער מכפר לו אלא על הקלות.

ובכס"מ על אתר הקשה דאיתא בגמרא בשבועות (יב, סע"ב ואילך) דאייפליגו רבוי ורבנן, לדעת רבי (יב, סע"ב ואילך) על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה ביום הcpfורים

(1) ויאג (בכ"י ודפוסי רמב"ם) "שיעשה תשובה" – ראה ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד).

2) להעיר מהחידושי הרשב"א שבעות שם ד"ה קשה אשמעתי.
3) כמובאר בלח"מ כאן ה"ג. וראה גם כת"מ שם ד"ה עצמו. ועוד.
4) בחיבור התשובה להמairy (משיב נפש מאמר ב פ"ג) "זונה שאמרו בקטן מקומות שמכפר על הקלות אף בלא תשובה, באור-ע"פ שלא התעוור תכלית הערה עד שיבא ממנה ליזדי תשובה גמורה". אבל לא נרמז לכארה ברמב"ם, ואדרבא כותב "אבל אם לא עשה תשובה . . . מכפר לו . . . על הקלות". והמairy לשיטתו ש"שער הוא סבת הcpfורה והתשובה היא הcpfורה" (וכן כ' שם לגבי העצמו של יום הcpfורים ויסורין ומיתה ד"כלם הערה המגעת לו באיזה מלאו והכל סבת התשובה והיא הcpfורה"). אבל ברמב"ם מפורש "שער המשתלה יifar Af בלא תשובה".

א) ולהעיר גם ממושננת בחסידות נ"ז שער המשתלה – מאומי רבינו חזון פרשוני ח"ב ע' תהכח; דרמי"צ (קי"א, ב): ולא הי בא לכפר החטא ממש רק להסיד הקטרוגים כו'.